

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö 2.9.2022, HE/2022 vp

EPL/210/03.05.03/2021

Suunnittelujohtajan päätös 59/2022

Etelä-Pohjanmaan liiton asiantuntijalausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausuntopyynnön kohteena on hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi luonnonsuojelulaki. Voimassa olevaa luonnonsuojelulakia ajantasaistettaisiin ja sen vaikuttavuutta parannettaisiin lajien ja luontotyyppien suojelun tehostamiseksi, luontotiedon hallinnan kehittämiseksi, ilmastonmuutoksen sopeutumisen ja sen hillinnän edistämiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön edistämiseksi. Uudistuksella toteutettaisiin pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitetta pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa. Monimuotoisuuden heikkenevää kehityssuuntaa ei tähänastisilla toimilla ole saatu käännettyä, ja ilmastonmuutos nopeuttaa ja voimistaa entisestään monia luonnossa tapahtuvia muutoksia.

Voimassa olevan luonnonsuojelulain yleinen rakenne ja sen useat pykälät säilyisivät sisällöllisesti pitkälti ennallaan, mutta lakia täydennettäisiin ja tarkistettaisiin monilta osin. Kokonaan uusissa luvuissa säädettäisiin mm. luonnonsuojelun hallinnosta ja luontotiedon hallinnasta. Esityksen tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua luonnonsuojelulain toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamisen myötä luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ja hidastamiseksi. Ehdotuksella pyritään myös lisäämään luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä ja tehostamaan hallinnollisia menettelyjä. Näiden ohella ehdotuksen tavoitteena on osaltaan selkeyttää luonnonsuojelulain roolia osana muuta ympäristöä koskevaa lainsäädäntöä.

Lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan liitto antaa seuraavaa:

Luonnonsuojelulain 2. luku (Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat): Etelä-Pohjanmaan liitto kannattaa lakiehdotukseen tehtyä uudistusta siitä, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee kuntia niiden luonnon monimuotoisuustehtävän edistämisessä. Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan 11 §:n kirjaus on selkeämpi nyt, kun aiemmassa ehdotuksessa ollut kirjaus ”ja sen kestäväää käyttöä” on poistettu. Maisemansuojelun osalta kunta-alalla on toivottu selkeytystä nykyiseen sääntelyyn, mutta lain valmistelussa maisemakysymyksiä ei ole pohdittu laajemmin.

Luonnonsuojelulain 3. luku (Luonnonsuojelusuunnittelu): Lakiehdotuksen 13 §:n mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia alueelleen kansallista luonnon monimuotoisuusstrategiaa ja toimintaohjelmaa koskevan luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelman. Toimeenpanosuunnitelman laatimisessa tulee varmistaa riittävä vuorovaikutus alueen keskeisten toimijoiden kanssa. Lisäksi voidaan laatia toimenpideohjelma valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen edistämiseksi ja turvaamiseksi, mutta ohjelma voidaan laatia myös alueelliseksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää alueellisten luonnon monimuotoisuuden suunnitelmien ja ohjelmien laatimista tärkeänä. Niiden avulla voidaan tukea kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman toteuttamista maan eri osissa sekä antaa tukea kunnissa tehtävään luonnon monimuotoisuustyöhön. Lakiehdotuksen teksti on alueellisten toimeenpanosuunnitelmien laadinnan ja siihen liittyvän vuorovaikutuksen osalta kirjattu väljästi. Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan lain tulee olla velvoittavampi. Luonnon monimuotoisuuden suojelu vaatii toimia koko maassa ja alueellisten toimeenpanosuunnitelmien avulla voidaan kohdentaa kansallisia toimia alueille, alueelliset erityispiirteet huomioiden. Alueellisten suunnitelmien merkitys korostuu ilmastonmuutoksen vaikutusten myötä. Maakuntaliittojen on luontevaa osallistua alueellisen, ylikunnallisen suunnitelman laadintaan, sillä liitot toteuttavat alueilla pitkän tähtäimen maankäytön suunnittelua, jossa luonnonsuojelua yhteensovitetään alueen muiden toimintojen kanssa.

Luonnonsuojelulain 7. luku (Luontotyyppien suojelu): Etelä-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että luontotyyppien suojelu on tunnistettu vahvemmin osana luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Liiton mukaan laissa ei kuitenkaan huomioida riittävästi luonnon monimuotoisuutta osana viheralueverkostoa, elinympäristöjen kytkeytyneisyyttä ja ekologisten yhteyksien turvaamista. Luonnonsuojelulain kehittämistarpeiden arvioinnissa (Ympäristöministeriö 2020)

on luonnonalueiden kytkeytyneisyys noussut yhdeksi keskeiseksi teemaksi. Elinympäristöjen kytkeytyneisyyden huomioiminen, sekä luontotyyppien ja lajien elinvoimaisuus myös suojelualueiden ulkopuolella ovat keskiössä mm. tehtäessä lajien uhanalaistumiskehityksen seuranta osana ilmastonmuutokseen sopeutumista.

Etelä-Pohjanmaan liitto korostaa, että uhanalaisista luontotyypeistä tulee tuottaa tietoa myös maakuntatasolla, jossa sitä voidaan hyödyntää luonnon monimuotoisuuden alueellisissa toimeenpanosuunnitelmissa ja maakuntakaavoituksessa. Osana luontotyyppien suojelua ja huomioimista mm. kaavoituksessa, on niihin liittyvää osaamista ja tietotarpeita sekä aineistojen saatavuutta edelleen kehitettävä.

Luonnonsuojelulain 13. luku (Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen): Luonnonsuojelulakiin lisättäisiin uusi luku luonnonsuojelun tiedonhallinnasta ja päätöksistä tiedottamisesta. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää välttämättömänä lakiehdotuksen säännöstä siitä, että kunnalla ja maakunnan liitolla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada luonnonsuojelun tietojärjestelmästä tiedot, jotka ovat välttämättömiä niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tietojen saatavuus edistää luonnon monimuotoisuuden huomioimista mm. kaavoituksessa suunnittelun alusta lähtien. Tämän lisäksi liitto korostaa kaikille avoimen, kattavan ja laadukkaan tiedon merkitystä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Tällä edistetään mm. lakiesityksen 8 §:n sisällön toteutumista. Toimivaltaisten viranomaisten resurssit ja rahoitus tiedonhallinnan kehittämiseen tulee turvata.

Lakiehdotuksen 120 §:n mukaan ”kunnan ja maakunnan liiton on mahdollisuuksien mukaan toimitettava kunnan toiminnassa syntyviä luonnon monimuotoisuutta ja siihen vaikuttavia toimintoja koskevia tietoja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle talletettavaksi luonnonsuojelun tietojärjestelmään, jos tietojen suora tallettaminen tietojärjestelmään ei ole mahdollista”. Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan säännöstä tulee muuttaa siten, että maakunnan liiton on mahdollisuuksien mukaan toimitettava tietojärjestelmiin nimenomaan liiton omassa toiminnassa syntyviä tietoja. Säännöksen on liiton mukaan oltava lain perusteluteksteissä mainitun mukaisesti mahdollistava, ei velvoittava.

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

Mari Pohjola
suunnittelujohtaja

Mari Väänänen
ympäristösuunnittelija